

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK * Posamezna številka 16 vinarjev.

Cene po pošti:
za celo leto K 40.—
za polleta . K 20.—
za četri leta K 10.—
za 1 mesec K 5.50
Za Ljubljano mesечно 1 K.
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6.
Ureda. telefon št. 50.

Pred rešitvijo ministrske krize.

LDU Beograd, 9. avgusta. Danes so politični klubi v svojih sejah ves dan reševali vprašanje o sestavi nove vlade. Govori se, da se bo jutri že vedelo, ali bodo radikalci in Narodni klub vstopili v koncentrijskega kabineta, vstopi Davidovič še ričem. Če ne bo mogoče sestaviti koncentrijskega kabineta, vstopi Davidovič še jekom jutrišnjega dne v dogovor s strankami radi sestave koalicijskega kabineta. Načelniki vseh klubov bodo jutri predložili formulirane zahteve in pogoje, pod katerimi vstopajo v Davidovičevo vlado. Nekateri klubi so to že danes storili. Pričakuje se, da bo kriza rešena do torka. Rešitev krize v tem težkem času pospešujejo posamezne politične skupine s tem, da popuščajo v svojih pogojih. Zelo je verjetno, da bo uspela sestava koalicijske vlade. Predsednik Davidovič je danes poročal o svojem dosedanjem delu regentu Aleksandru.

LDU Belgrad, 10. avgusta. »Pravda« je k ministrski krizi med drugim: Odlok jugoslovanskega kluba je bil uspeh dogovora med dr. Korošcem in Protičem. Protič je vedel, da stoji skupina dr. Korošca na principu koncentracije, pa je hotel popraviti nekatere svoje pogrške. Dr. Korošec je potem posredoval za ponovni razgovor med Protičem in Davidovičem. Tu je Protič izjavil, da stopijo radikalci pod

Združitev Avstrije z Ogrsko?

LDU Dunaj, 10. avgusta. (ČTU) »Neue Tag« poroča: Italijanski listi se še vedno vzdržujejo komentarija o nejasnih in mučnih dogodkih na Ogrskem, kakor se izražajo. Edino »Popolo Romano« se vprašuje, ali se bo nadvojvoda Jožef dal proglasiti za kralja. Vsekakor preti nevarnost, da se Dunaj in Budimpešta združita

Nemška Avstrija pred konkurzom.

LDU Dunaj, 9. avgusta. (ČTU) »Wien. Mittagspost« poroča: Naš dopisnik je imel razgovor z odličnim ameriškanskim diplomatom. Nemški Avstriji naloženi mirovni pogoji se kljub nadvse spretnemu memorandumu dr. Rennerjevemu bistveno ne bodo spremenili. Ko je dopisnik omenil, da se bo na ta način Avstrija zrušila, je rekel diplomat: Ententa si bo od upnikov Nemške Avstrije dala izstaviti zakonit mandat,

Stari režim na Mažarskem.

LDU Berlin, 10. avgusta. (ČTU.) Pariški dopisnik »Corriere della Sera« pravi:

gotovimi pogoji v vlado in sicer, da ne bodo več dr. Vulovič, dr. Poljak in Alaupovič v kabinetu, a Pribečević, da prevzame kak drug resort. O teh zahtevah so se demokrati posvetovali. Preobrat v Protičevem držanju je nastopil valed tega, da se je v radikalnem klubu pojavilo nerazpoloženje, ker menijo nekateri njegovi člani, da mora biti stranka v vladi, da ne oslabi svoje pozicije. Radikalni poslanci uvidevajo, da je Protič s krizo izgubil ne samo žezlo v vladi, temveč, da je povzročil tudi vprašanje obstanka radikalcev v vladi.

Socialisti so odposlali delegate v Zagreb, Ljubljano in Novi Sad, da se posvetujejo s svojimi odobrenimi krogi o svojem postopanju. — Klub radikalnih disidentov se še ni izjavil. — Ribarčeva skupina hoče biti na vsak način v vladi. — Včeraj je bil položaj nastopen: V klubu radikalcev vlada veliko ogorčenje proti Protiču in prete nekateri njegovi člani z razkolom. Jugoslovanski klub še čaka, da vidi, kako bo uspelo novo približanje Protiča Davidoviču. Demokratski klub se je posvetoval in konstatiral, da bo mogoče doseči sporazum v programu nove vlade.

LDU Beograd, 10. avgusta. Z največjo gotovostjo se mora računati, da bo kriza končno rešena v sredo, ko bo došlo do sestave novega kabineta.

in obnovita staro državno enoto ali vsaj deloma. Združenje Avstrije z Ogrsko bi pa imelo za posledico spojenje s Hrvatsko in Slavonijo. Pomorski pristan novega habsburškega cesarstva, ki bi izgubilo le Poljsko in Češko, bi bila seveda Reka. In valed tega bi za Trst in Italijo nastala zelo slaba perspektiva.

da razglasi takorekoč konkurz te države. Tozadevno je že vse ukrenjeno; najbrže se bo imenovala komisija 7 članov kot pravna upravitelica konkurzne mase; v to komisijo bodo menda imenovani po en Anglež, Francoz, Amerikanec, Italijan, Belgijec, Nizozemec in Švicar. Vse kar se bo zgodilo, bo prav isto, kakor ako postane kaka velika delniška bančna ali zavarovalna družba nezmožna plačevanja.

Ne more se še jasno pregledati, kaj pomenja ogrski državni prevrat, treba pa je pri-

pomniti, da je Karol I., predno je odstopil, nameraval postaviti nadvojvoda Jožefa na čelo Ogrske, kar je Karolyi s svojo akcijo in pa izklicanje republike preprečilo. Tudi izvolitev novih ministrov kaže na zvezo s starim režimom, odvisno pa bo vse od tega, ali je ogrsko prebivalstvo z novimi razmerami zadovoljno. Kmetovalci so gotovo zadovoljni.

LDU London, 9. avgusta. (ČTU.) »Telegraphen Kompagnie« poroča: Več londonskih listov se izjavlja proti temu, da se je imenoval nadvojvoda Jožef za imenitelja vrhovne oblasti in za zastopnika entente v Budimpešti. Listi vidijo v tem nevarnost za demokratično obliko vlade na Ogrskem in nasilen reakcionaren prevrat.

LDU Dunaj, 9. avgusta. (ČTU.) »Neue Freie Presse« poroča: Nova ogrska vlada namerava prositi Avstro-Ogrsko banko za velik kredit. Vlada je šele od 7. t. m. na krmilu, pa je že v tem oziru stopila v dogovor z nemško - avstrijsko finančno upravo.

LDU Dunaj, 10. avgusta. (ČTU) »Wien. Mittagszeitung« poroča: V tukajšnjih ogrskih krogih se zatrjuje, da bo nova ogrska vlada te dni prosila avstrijsko vlado, da izroči ubegle ljudske komisarje. Ker bo ententa prošnjo najbrže podpirala, ni dvoma, da ji bo Avstrija vstregla.

LDU Dunaj, 10. avgusta. (ČTU) »Wien. Mittagszeitung« poroča: V tukajšnjih ogrskih krogih se zatrjuje, da vojaški krogi v Segedinu podpirajo kandidature mladega nadvojvode Albrechta ali za ogrski prestol ali pa za palatinal. Albrecht je sin bivšega generalisima Friderika in njegove soproge Izabele in je bil vzgojen na Ogrskem.

Nemški zločin na Koroškem.

Nemško-avstrijska vlada si prizadeva prodreti s svojo zahtevo, da v spornem ozemlju prevzamejo domače straže varnostno službo in da se umakne naše vojaštvo iz našega upravnega ozemlja. Kam pes tace moli, res ni težko uganiti, do kakšnih anarhičnih razmer pa bi vedla ugoditev nemške zahteve, o tem priča vest, ki smo jo ravnokar sprejeli iz verodostojnega vira. V Lipo pri Vrbi, lepi slovenski vasi, ležeči v nemškem pasu, a tik ob meji našega upravnega ozemlja, se je priklatlilo 8 do 10 volkswehrovcev iz Paterniona, torej iz nesporno nemškega ozemlja. Ko so se v gostilni napili, so napadli hišo znanega slovenskega kmeta Reichmanna p. d. Jesenika. Po brezuspešnem trudu udreti v hišo, so jeli streljati v sobo, kjer so se na-

hajali Jesenikovi Tri kroglice so zadele gospodarja in ga težko ranile, ena kroglica mu je zdrobila kost v stegnu. Domači sin, videč, da ni druge pomoči, je oddal iz podstrešja nekaj strelcev na bandite in enega je teh zadel. To je druge preplašilo, da so odnehali. Ranjenega kompanjona so prepehali v Beljak, a je spotoma umrl. Sedaj so zlobneži javili orožnikom, da je bil njihov tovariš napaden in ustreljen od Jesenikovih. Preiskava je seve dognala, kdo je krivec. — Jesenko se danes bori s smrtjo.

Ta gorostasni čin nemških volkswachtovcev dovolj jasno izpričuje potrebo, da ostane naše ozemlje zasedeno po vojaštvu. Ko bi ugodili nemški zahtevi, bi pač niti frenotek ne bili varni pred upadom nemških tolp in voditelji naši bi ne bili več varni življenja. Vse kaže, da gre tu za premissljen čin organiziranega nemškega terorja. Zato pozivljamo našo vladu, da zastavi svojo energijo, da prepreči nemške nakane.

Nitti o tržaških dogodkih.

Trst, 10. avgusta. (Izv.) V rimski pomanjski zbornici je dne 6. t. m. min. predsednik Nitti obširno odgovarjal na interpelacijo posl. Marangonija glede tržaških dogodkov. O izgredivih nacionalistov proti tržaškemu Slovincem je Nitti omenjal, da so se izgredivi nacionalistov vršili dne 4. avgusta pod sedežem slovenskih društev. Nacionalisti so zahtevali izobeženje narodne zastave v znak protesta proti stavki. Ker so Slovenci to odklonili, so nacionalisti vstopili v prostore ter razobesili narodno zastavo. Vsled klicev »Doli z Italijo!«, »Živela Avstrija!« so nacionalisti vstopili v prostore in tiskarno nekega slovenskega lista, kjer so razmetali in požgali nekaj knjig in časopisov. Strojev niso poškodovali. Od slovenske strani zahtevajo, da so se teh izgredivov udeležili tudi oficirji. Uvedla se je preiskava glede resničnosti te trditve. V slučaju, da je resnična ta trditev, se uvedejo potrebni koraki od strani vojaške oblasti.

O vladini politiki v zasedenem ozemlju je končno Nitti izjavil, da Italija, če žela svobode in demokracije, je nikakor ne sme izvrševati nasilne raznaroditve.

Odgovornost civilnega komisarja.

Ker je poslanec Marangoni ostro kritiziral postopanje novega civilnega komisarja, je Nitti branil posl. Ciuffellija, da ni odgovoren za tržaške izgrede, ker so se odigrali 3. t. m., dočim je on šele 4. prevzel urad. Vlada ima v komisarja popolno zaupanje ter upa, da bo Ciuffelli umel izvršiti nalogo pomirjenja duhov, raztrgati verige medsebojnih strasti in približati narode Italiji.

Položaj v Trstu.

Trst, 9. avgusta. (Izv.) Od 443 osebki so bile povodom zadnjih izgredivov aretirane v Delavskem domu, je bilo dosti 428 izpuščenih na svobodo. Proti ostalim se preiskava še vrši. V mestu vladajo še vedno izredne odredbe. Prepovedana so vsa zborovanja. Karabinerji nadzorujejo Delav-

ski dom. — Zanimiva je pisava italijanskih nacionalističnih listov, ki podtikajo izgrede jugoslovanski propagandi. »Popolo d'Italia« piše o »avstrijsko-hrvaškem boljševizmu v Trstu«. — Tudi pariški listi pišejo v svojih rimskih poročilih o »boljševskih manifestacijah« v Trstu. — Dne 6. t. m. zvečer je bivši vojaški guverner, general Pettiti zapustil Trst. Pri slovesu na kolodvoru je obljubil, da se povrne v Trst, ker se mu je zelo vzljubilo.

Grozodejstvo Italijanskih vojakov.

LDU Trst, 9. avgusta. Z Devinščine poročajo: Pernančičeva družina iz Devina se je pred kratkim vrnila iz begunskega taborišča na Štajerskem. Hiša v Devinu je bila popolnoma porušena, vsled česar so si Pernančičevi napravili pri Sv. Ivanu leseno barako v gostilniške svrhe. Gostilno sta oskrbovala oče Josip in sin Alojzij. Pred desetimi dnevi zjutraj je prišel k tej gostilni neki delavec in je našel Pernančiča, očeta, ležečega na pragu, vsega v krvi, mrtvega. Starec je imel sedem ran z bodalom. Delavec stopi nato še v barako in je našel tamkaj mlađeega Pernančiča tudi mrtvega. Ležal je v celi mlaki krvi na postelji devetkrat zaboden z bodalom. Ko je pogledal okoli sebe, je zagledal na tleh v baraki neko listino, katero je seveda pobral in pregledal. Našel je v njej razna pisma. Vse skupaj je oddal nemudoma na pristojnem mestu in varnostna oblast je tudi v resnici takoj zasledila storilce. Bili so trije italijanski vojaki, ki so jih našli v bližnjem železniškem predoru speče. Bili so še vsi krvavi. Pri enem so našli 80 lir.

Naši ujetniki na Italijanskem.

LDU Dunaj, 9. avgusta. (ČTU) »Neuer Tag« poroča iz Pariza: Jugoslavija je zahtevala v Parizu, da se vrnejo vsi ujetniki, ki se nahajajo na Italijanskem. Na Tittonijev predlog je konferenca sklenila, da se mora počakati na sklep miru z Nemško Avstrijo.

Ceški soc. demokrati proti reakciji.

LDU Praga, 10. avgusta. (ČTU) Čehoslovaška socialnodemokratska stranka je imela danes zelo obiskane ljudske shode, kjer je prišel na razgovor preobrat na Mažarskem. Množica je spremljala izvajanja govornikov z odobravanjem in živahnim ploskanjem. Sprejeta je bila tudi resolucija, ki pravi: Čehoslovaški delavski proletariat izjavlja, da republikanska demokratična državna oblika odgovarja globokemu uverjenju pretežne večine socialnodemokratskega profletariata. Trdno smo odločeni odbiti vsak reakcionarni poizkus, ki stremi po spremembi državne oblike. Ves socialnodemokratski proletariat, posebno njegov živelj v armadi, kličemo na branik. Dasi ne preti neposredna nevarnost, vendar priporočamo vsemu narodu največjo opreznost glede kakršnegakoli poizkusa proti-revolucionarnega preobrata. Zelo neprijetno nas dirne, da se je v varstvu rumunske armade in s sodelova-

njem ententnih dostojanstvenikov izvršil protirevolucionarni preobrat. Čehoslovaški socialistični narod sviri odgovorne ententne politike pred obnovitvijo vladavine Habsburžanov na Mažarskem in v Avstriji. Ustvaritev habsburškega prestola v naši sosesčini smatramo za izdajstvo idej, v imenu katerih so zapadne države izvojevale vojno proti militarizmu osrednjih držav. Z navdušenjem pozdravljamo socialistično konferenco v Luzernu. Pozdravljamo prvega predsednika naše republike Masaryka in ga zagotavljamo, da se vsikdar more popolnoma zanesti na češki proletariat. Zaupamo Tusarjevi vladi, ki ni dopustila, da se naša vojska udeleži protirevolucionarnega prodiranja proti Budimpešti. — Po shodih so udeleženci priredili sprevod na Stare Namesti.

Težave z Rumunijo.

LDU Haag, 9. avgusta. (ČTU) Holandskih Nieuws Bureau javlja iz Pariza: Hoover sodi, da gospodarski pritisk na Rumunijo ne bi imel posebnega učinka, ker je Rumunija z novo žetvijo preskrbljena za pet do šest mesecev in je glede živil popolnoma neodvisna od entente. Iz tega je razvidno, da se proti Rumuniji more nastopati le z vojaško silo.

Spopadi med Francozi in Bolgari.

LDU Bukarešta, 9. avg. (ČTU) (RDU Dacia) poroča: V Rahovem so bili zopet spopadi bolgarskih in francoskih vojakov garnizije. Bilo je 36 mrtvih. V Ruščuku so Bogari umorili dva francoska civilista, ki sta prišla tja, da preiskujeta cestne izgrede. Francoski poveljnik je odredil nove aretacije.

Nevarnost železniške stavke v Nemčiji.

LDU Berlin, 10. avgusta. (ČTU) »Telegraphen Kompagnie« poroča: Prusko železniško ministristvo smatra, da je nevarnost zelo resna, da začne nova železniška stavka v okrajih Frankfurt, Kassel, Magdeburg in Erfurth. Pruska vlada se je s tem podrobno pečala in se posvetovala o primernih protitukrepah.

Izvoz pšenice iz Amerike prepovedan.

LDU Kopenhagen, 9. avgusta. (ČTU) Stockholmskemu listu »After Tidningen« brzojavljajo iz New Yorka, da je po posvetovanju med predsednikom Wilsonom in vodjo zveze američanskih veletrgovcev z žitom bil prepovedan izvoz pšenice, da se s tem cena pšenice v Ameriki zniža.

Iz pokrajine.

k Vrhnika. Za župana je bil 10. t. m. izvoljen g. dr. Marolt.

k Tourist office Bled naznanja športno prireditve dne 15. avgusta z sodelovanjem športnega kluba Ilirija in ljublj. kolestarskega društva, s sledečim sporedom: 1. Koncert zdravniške godbe na Bledu; 2. plavalne tekme za dame, seniore in juniore med grajsko kopeljo in hotel Malnar-

jem; 3. kolesarska dirka krog jezera; 4. regata krog otoka; 5. razdelitev priznanj v Zdraviškem domu (Casino), in venček. Priglasi za tekme se sprejemajo do četrtega 14. avgusta pri športnem društvu Ilirija v Ljubljani, Nova ulica št. 2. in Tourist office na Bledu.

k Slov. planinsko društvo naznanja, da je pot na Triglav čez Prag v Vratih popravljena. Istotako je popravljena pot skozi Kot na Kredarico in od Kredarice na vrh Triglava. Tomišekova pot v Vratih ostane letos zaprta, ker je radi prevelikega snega nedostopna in se poprava ne da izvršiti. Pota na Triglav z Bohinjske strani so v redu. Opozorjajo se turisti tudi na to, da so vse kočve v Triglavskem pogorju prav dobro preskrbljene z jedjo in pijačo in da jim v tem pogledu ni treba imeti skrbi. Aljažev dom v Vratih ima pa, kakor že naznanjeno popolno hotelsko postrežbo.

k Zborovanje gledaliških igralcev v Belgradu. V soboto se je v Belgradu pričelo zborovanje Zveze gledaliških igralcev. Nadaljuje se danes ob devetih. Danes pred skupščino se vrši v saborski cerkvi parastos za vse igralce, ki so padli ali umrli tekom vojne. V ponedeljek zvečer bo koncert, pri katerem bodo sodelovali Rijavec, Krizaj, Polakova, Trautnerjeva in Pospisilova. V torek, dne 12. t. m. bodo vprizorili »Fauna«, pri čemer sodelujeta Rajič in Davič. Po drugem dejanju se vrši mal koncert z gosp. Primožičem in Krizajem. V sredo dne 13. avgusta bodo igrali »Mamzell Nitouche«. Nastopili bodo člani belgrajskega, zagrebskega, ljubljanskega, novosadskega in skopeljskega gledališča ter člani gledaliških družb Hajduškovič in Gundulič.

k Toča je pobila dne 3. t. m. v vaseh Povlje, Babni vrh, Žablje, Bašelj, Mače, Zg. Bela, Nova vas, Potoče, Predvor in Sp. Kokra občine Predvor. Debela je bila kot orehi in uničila je proso, koruzo, oves, mestoma še tudi pšenico, fižol. Pomoč vlade je neobhodno potrebna.

k Vrednost naših gozdov. Po strokovnjaški oceni znaša osnovna vrednost vseh gozdov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ako se računijo 3 % letnega dohodka 1 milijardo 300 milijonov dinarjev. Sveda te glavniče ne moremo doseči, ker eksploatacije gozdov ni dovolj intenzivno. Današnja renta naših gozdov znaša le 40 milijonov dinarjev.

k Samomor generala. Bivši poveljnik tretjega kora Edvard baron Succovatti Veza se je včeraj jutraj v Gradcu ustrelil z revolverjem. Bil je 80 let star.

Iz Ljubljane.

I Tabor v Sinčevasi na Koroškem. V Sinčevasi na Koroškem se bo vršil v petek velik tabor slovenskega ljudstva, kamor bodo prihiteli ljudje od vseh strani. Iz Ljubljane bo šel poseben vlak s polovičnimi voznimi cenami ob 2. uri popolnoči in bo prišel ob 9. uri v Sinčevase.

I Ljudski oder v Ljubljani. Kdor se želi udeležiti izleta Lj. odra v Domžale dne 17. t. m., naj se zanesljivo javi tajništvu v Ljudskem domu še danes in jutri med 6. in

8. uro zvečer. Na poznejše priglasje se ne bo moglo ozirati.

I Prememba imena. Dež. vlada za Slov. je dovolila mestnemu učitelju in lastniku trgovskega tečaja Fr. Gärtnerju premembo imena zanj in za njegovo rodbino v priimek G o r a z d. Imenovani je že pred 30 leti prosil za tako dovoljenje prejšnjo avstrijsko vlado, ki pa prošnji ni hotela ugoditi z znano motivacijo, češ, da ni pravega razloga za to.

I Zasebno uradništvo. Pri tvrdkah Tönnies, Samassa in Žabkar je stopilo delavstvo in uradništvo v stavko, ker so uprave hotele znižati dozdajne draginjske doklade. Stavka traja že več dni. Podpisano vodstvo pozivlja vse organizirano zasebno uradništvo, da je s svojimi tovariši teh tvrdk solidarno in nobeden ne prevzame kakega mesta v označenih tovarnah. — Vodstvo »Društva zasebnega uradništva Slovenije«.

k Poročila sta se 10. t. m. na Lipoglavu g. dr. Viktor Tiller in gospodična Valentina Oblakova iz znane rodbine Oblakolarjeve iz Novega mesta. Poročil ju je g. prošt dr. Elbert. Obilo blagoslova!

I še nekaj o veriženju. Pišejo nam: Navijanje cen in veriženje vedno bolj cvete, nekatere vrste blago se je podražilo do neverjetnosti, da se človeku kar v glavi zvrtili, ako sliši, kakšne nebotečne cene zahtevajo nekateri za blago. Kam to vede? Sveda, različni zakoni in odredbe za take gospode kakor da ne veljajo, ne zmenijo se zanje — posmehujejo se jim. Zato se pa veriženstvo šopiri čimdalje oblastneje, vedno bolj jasno in odkrito. Predpisi glede trgovanja in cen so nekaterim deveta brigada. Naj omenim le en primer. Odrejeno je, da mora vse blago — razen luksurijsnega — po izložbah biti označeno s cenami. Kar iskat ih pote! Na prstih ene roke lahko naštejemo tiste reelne trgovine, ki imajo izloženo blago res označeno s cenami. Čemu neki? Saj se menda zaradi tega še nikomur ni skrivil las. In vendar s tem, da kaka odredba, predpis izide v »Uradnem listu«, še ni opravljeno vse. No, pa recimo, da to še ni najhujše zlo, čeprav naj bi naše oblastniče, kakor rečeno, v prvi vrsti podpirale reelno trgovino. Kaj naj pa rečemo o tem, da se dobe celo trgovci, ki so veriženje spravili že tako v cvet, da kar lepo neženirano verižijo roko v roki z nastavljenici. To je višek trgovske korupcije, stvar, ki je ni mogoče več prenašati, zlo, ki ga te treba in sicer takoj izrjaviti s korenino. In to v dobro poštenih trgovini, v korist konsumentom ter v povzdigo trgovske morale.

Izpred sodišča.

s Ker je ukradel »magnet«. Trgovski sluga iz Zagradca Josip Mervar je ukradel 28. julija t. l. v Iliriji magnet vreden 500 kron in ga je pustil prodajati po nekem možu, doma iz Zagreba, kateri dobiva prezposelno podporo in se potika po Ljubljani. Mervarju je prisodilo deželno sodišče 6 tednov ječe.

s Če ne bo konec teh stvari, gremo s celo Jugoslavijo beračiti, je rekel L. drž. pravdnik dr. Bežek, ko je utemeljeval obtožbo proti Stanislavu Štrusu, delavcu v vojaškem oskrbovališču, Ivanu Slanderju in proti železniškemu čuvaju Jerneju Gantarju. Razprava je ugotovila sledeči dejanski položaj: Štrus je pomagal

vreči skozi okno vojaškega oskrbovališča tri vreče moke, ki so jih skrili v zaboj za čuvajnico na Zaloški cesti. Moko sta peljala Štrus in Slander v Selo, kjer so jo prodali za nekaj manj kakor 600 kron. Leopold Žužek, vojak, ki je tudi kradel, je izpovedal: »Slo nam je za to, da pridemo do denarja, ker smo vojaki slabo plačani. Slander je stal zadaj za nami, Smrekar in Erjavec sta jih peljala h Gantarjevi stražnici; Gantarja ne morem prištevat zraven.« Priča Jernej Božič, častniški sluga pri majorju Colariču zaprisežen izpove: »Pašel sem konje. Gantar je prišel k meni. Vprašal me je, če imam kaj za prodaj: vse je dobro; kakšna celta, kakšna konjska oprema, kakšen slavh od avtomobila. »Drugi pijejo, kakaj bi še Vi ne pili,« mi je rekel. Prigovarjal mi je, da mi lahko preskrbi ključe, da odprem skladišče in neki drugi pot mi je dal 5 vitrihov. Vzel sem vitrihe, jih izročil stotniku in mu naznanil vso zadevo.« Predsednik Gantarju: »Kaj pravite Vi k temu?« — Gantar: »Nagovarjal sem ga le, da naj kupi te reči od maroderjev; vitrihe, ki sem jih našel, sem mu dal, da jih proda in si kupi cigarete, ker se mi je smilil.« Priča pove, da je šel nekega večera h Gantarju in mu rekel, da naj gre s njim v garnizijsko bolnišnico, ker je vse pripravljeno, da bosta lahko v skladišču krađala. Slo je za to, da mu nastavimo past, ker smo vse pripravili, da ga primemo, a zdeti se mu je moralo sumljivo in ni šel, ker je najbrže kaj zapazil. — Narednik Karel Jagodič zaslišan kot priča, je potrdil Božičevo izpoved, da je naznanil Gantarja in da so mu nastavili past. Sodišče je prisodilo Štrusu 6 mesecev, Ivanu Slanderju 5 mesecev in Jerneju Gantarju 4 mesece težke ječe.

s »Gospodje sodniki, prosim milostne sodbe, ker se bom v Jugoslaviji poboljšal.« je prosil Anton Jurič iz št. Jakoba ob Savi. Jurič je bil lani dezertar. V Beričevem je ukradel Mariji Jeranovi zlatino in drugo blago, Mariji Bregarjevi pa sladkorja, pšenice in črnega blaga. Predsednik Levčnik: »Zakaj ste kradli?« — »Bil sem dezertar, skrival sem se; da imam kaj jesti, sva krađala skupaj s Prinčcem. Ko je prišla Jugoslavija, nisem več kradel.« — »Kam ste djali ukradeno blago?« — »Nekaj sva ga prodala, nekaj pa ga je Sava vzela, ker sva ga v grmovju ob Savi skrila.« — Juriču je prisodilo ljubljansko deželno sodišče 6 mesecev težke ječe.

Po svetu.

s Povprečna poraba kruha na osebo in v raznih dobah je v raznih deželah različna. Kakor kaže statistika do l. 1880., je pojedla največ kruha oseba na Francoskem: na leto 258 kg, na Danskem 256 kg, v Belgiji 240 kg, na Nemškem 211 kg, na Ruskem 173 kg, v Avstro-Ogrski 155 kg, najmanj na Portugalskem 107 kg. Od leta 1907. so se razmere izpremenile, tako da je porabil Francoz 254 kg, Belgijec 274 kg, Nemec 230 kg. Zanimiva bi bila statistika o porabi kruha v vojnih letih.

s Koliko je stal suženj v starem Rimu. Žalostni so bili časi, ko del človeštva ni imel osebnih svobode, ko so služke sloje kupovali in prodajali, kakor se dandanes trži z vsakdanjimi potrebščinami. Tako je stal suženj v času, ko je bila rimska država na vrhuncu moči in slave, 400 kron, po neki zmagi, ko so ujetnike zaslužili, 24 do 48 kron, po osvojitvi Jeruzalema, ko je bilo na stotisoč ljudi ujetih, pa že samo 20 kron. Spretni delavci, obrtniki in umetniki so stali več: vrtnar 1400 kron, kovač 3200, kuhar 12.000, igralka 24.000, zdravnik pa 48.000 kron.

s Londonski župan. Urad londonskega župana ali Lord Mayor-ja, datira iz dvanajstega stoletja in prvi župan je uradoval

celih 25 let. Nato pa je postal urad omejen na eno leto. Prvi dve stoletji sta nekoliko megleni. John Carpenter, občinski tajnik, pa je spisal leta 1419 svojo obilno knjigo, v kateri poroča natančno o poslovanju korporacije. Zanimivo je opazovati, do kakšnih privilegijev so se priborili londonski župani. Trebalo je celega stoletja in pol, da so dobili naslov lorda z vsemi predpravami tega stanu. Večina čitateľjev bo presenečena izvedeti, kaj vse so bili v stanu priboriti si. V mestu samem prihaja Lord Mayor takoj za kraljem. Tehnično je njegovo stališče celo pred kraljico, ne da bi imenovali dostojanstvenike, kot so ministrski predsednik, lord kancela: ter nadškof iz Canterbury. Lord Mayor ima prednost pred lordom kancelarjem kot prvi sodnik kriminalnega sodišča. Noben teh se ne peča s posameznostmi v sodišču, vendar pa je iz tega dejstva razvidno, koliko so se morali boriti londonski župani, da so si priborili te prednosti. Na mesto londonskega župana ni priti tako lahko. Najprej mora biti član neklih gotovih družb. Nato mora biti izvoljen občinski svetovalec. Potem mora prevzeti posest šerifa. Šerif dobi na leto 700 funtov, a izda najmanj 4000 funtov. Župan Londona dobi 10.000 funtov, a izda najmanj dvakratno vsoto. Kadar umre kak vladar, prisostvuje on tajnemu svetu ter je eden izmed onih, ki podpišejo proklamacijo novega vladarja.

s Nervozno drevo. V Idaho se nahajajo vrste akacije, ki so pravi čudež med rastlinami. Drevo doseže višino treh metrov in pol. Kadar je doraslo, zavije pri zahodu solnca svoje liste. Če se ga pri močnem počitku kdo dotakne, se strese pri vsakem dotikljaju. Kadar se mu potrese veja, dahne od sebe neprijeten vonj, po katerem glava boli. V Idaho imenujejo to drevo »rdito drevo«.

Aprovizacija:

a Amerikanska živila za šolske otroke. Šolski otroci, ki so dosedaj dobivali kuhan kakao, naj se zanesljivo zglase v torek, dne 12. avgusta ob 8. uri zjutraj v oni kuhinji šole oziroma zavoda, kjer so dosedaj dobivali svoj zajutrek, da prejmejo nove izkaznice za amerikanska živila. Na te nove zelene izkaznice dobe šolski otroci z Mühl-eisenovega skladišča na Dunajski cesti po 75 dkg sladkorja, 60 dkg kakava, 65 dkg moke in 5 pušč kondenz. mleka po sledečem redu: št. 1 do 300, dne 12. avgusta od 8. do 11. ure; št. 300 do 600, dne 12. avgusta od 2. do 5. ure; št. 600 do 900, dne 13. avgusta od 8. do 11. ure; št. 900 do 1200, dne 13. avgusta od 2. do 5. ure; št. 1200 do 1500, dne 14. avgusta od 8. do 11. ure; št. 1500 do 1800, dne 14. avgusta od 2. do 5. ure; št. 1800 do 2100, dne 16. avgusta od 8. do 11. ure; št. 2100 do 2400, dne 16. avgusta od 2. do 5. ure; št. 2400 do 2700, dne 18. avgusta od 8. do 11. ure; št. 2700 do 3000, dne 18. avgusta od 2. do 5. ure; št. 3000 do 3300, dne 19. avgusta od 8. do 11. ure; št. 3300 do 3600, dne 19. avgusta, od 2. do 5. ure; št. 3600 do 3900, dne 20. avgusta od 8. do 11. ure. Za vsakega otroka se plača 1 K za režijske stroške.

Stekleničnica.

(Češki spisal Karel V. Rais; preložil Al. Benkovič.)

(Dalje.)

Gospa Gusta se je naglo preoblekla, da bi hitro pripravila obed.

»Današnjih obiskov ne pozabim!« je rekla.

»Posebno pri doktorju, ne?«

»Povsod — povsod! Tista Darbujan-ka se je venomer ozirala po svoji sprejemni sobi kot po svetovnih čudih, odpirala omare in vedno ponavljala »Naša Malka — naša Malka!«

»Stari Darbujan — tega oče — je stanoval v koči in za kmetice delal platno. Še jaz ga pomnim, kako je tkal ali sedel za statvami tak, kakršen je bil zlezal s postelje.«

»Za omarami so prišle stekleničnice,« se je trpko zasmejala gospa in odšla v kuhinjo.

Po vseh dozdanjih belških vtisih je čutila, da jo čedalje bolj navdajajo bridka čustva. Pamet ji je pravila, da to, česar pred tukajšnjo gospodo nima in kar ji z vsakim pogledom očitajo, ni vredno, da bi se človek jezil, da je naravnost smešno, a bila je dobra, priprosta, iz skromnih razmer vzrasla duša in imela je edino skrb: Da bi bila s Karlom popolnoma srečna, da bi bil zadovoljen.

Razumela je, da je moder mož, da jo ima srčno rad, a čutila tudi, da se vtisi doma in okolice ne dajo kar tako iztrgati iz duše.

»Človek se mora med njimi navaditi,« si je ponavljala njegove besede.

Ne bodo li ti vtisi sčasoma premagali razuma in ljubezni?

V.

Po cesti mimo grada je že šlo nekaj Marijinih procesij, a nerednih. Ko so šli včeraj na pot, so hodili lepo v eni skupini in prepevali, kar jim je narekoval vodnik. Danes jih je za križi, okrašenimi z novimi venci, in okrog vodnika šla cela tolpa, in ti so molili le včasih. Ostali so se pomikali v malih, pretrganih gručah.

Na cesti jih je ujela huda poletna ploha, ki je bila vzrok, da so se razkropili po vaških hodnikih, po dežju pa so se zopet zbrali neredni in mokri.

Otroci so nesli čevlje čez rame, da bi jih ne zmočili — usnje bi bilo postalo trdo kot skorja; tudi ženske so šle bose, z zateznicami zvezani čevlji so jim viseli na prstu roke, ki je držala tudi privihano vrhnje krilo. Šle so sklonjene, zbegane, vsaka s košarico na roki.

Nebo je bilo zopet visoko in jasno-modro, zrak očiščen, in napojena zemlja je dihala vlažno.

Oskrbnik in oskrbnica sta sedela pri odprtem oknu, gledala na bujno oživeli vrt in opazovala te tolpe romarjev, ki so se pomikale v bližnje vasi. Vse vrtno zelenje je bilo umito, vsak list se je lesketal kot sveže pobarvan; na zlatih peresih razcvetelih solnčnic so se še iskriale kaplje, in cvetice so močno dišale.

Za romarji so prihajali domači ljudje, idoč z žegnanja: domače vaščanke in upe-

hane kočarice, užitarji in gostačke, vrede praznično pripravljene vaučke, gladko počesane, šli so počasi, razgovarjajo se o vseh novicah minolega tedna.

Pojavili so se tudi cenjeni sosedeje belški, vodeči svoje skrbne žene na polje, da jim pokažejo, kaj so vse dovršili na polju in kako Bog pusti lepo rasti.

Vsak je korakal ponosno, oprezno, opiraje se ob trstovo palico ali z rokami zadaj zloženimi.

Žene so imele na glavah čipkaste čepice ali pa so se smehljale iz rut, pomaknjenih na čelo; oblečene so bile v rožast ali pa v svileni črna krile; stopicala so keč grlice ali pa se zložno zibale.

Na suhih vejah starega topola, ki je v zahajajočem solncu bliskal z vsakim listom, je sedela tolpa tolstih vrabcev; peroti so imeli povešene, perje razmršeno in čivkali so drug čez drugega.

Po cesti je prišel smehljajoči se debeli gospod ravnatelj s soprogo; ko sta ugledala oskrbnikove pri oknu, sta se jima pri srčno nasmejala, prijateljski pokimala in ravnateljica je zaklicala: »Kako je lepo po dežju, kaj ne?«

Čez nekaj časa se je razleglo do okna nekaj bučnih glasov, glasen smeh in posebno rezko zvonko čebljanje, ki je bil vzrok, da so čivkajoči vrabci osupli za nekaj časa utihnih.

»Darbujanovi!« je rekla oskrbnik in oba sta se umaknila z okna.

Glavar Darbujanove družine, lastnik edine belske hiše, ki je bila krita s pravim angleškim skriljencem, je korakal široko, jedva upogibajoč noge v kolenih in je silno zamahoval s palico. Glavo je opiral ob trdi tlak, suktno je imel odpeto, na svetlem, s svilenimi, drobnimi cveticami okrašenem telovniku se je gugala debela verižica, po celih nogah skoro enako široke nogavice so se močno napihovale.

Tudi gospa je šla v polni važnosti, v krajčastem klobuku, svileni mantili, v rjavi, napol svileni obleki.

Nekoliko za njima sta prožno stopicali Malka in Božička; ob njiju strani mogočno korakajoči Beranek je vlekel za svoje lepe svetle brke, tajnik, fudo rdeč, pa je leno zabaval dami.

Edina Malka je živo pogledala v okne k oskrbnikovim; ugledavši gospo Gusto je ošabno dvignila glavo in čez obraz se ji je razlil porogljiv izraz.

Ko se je bila gospa oddaljila, je dvojica počasi zopet stopila k odprtemu oknu.

Komaj je oskrbnik pogledal ven, se je hitro vzravnal in veselo zaklical: »Naša mama s sestrol!« In že sta jima hitela nasproti. (Dalje.)

Širite „Večerni list“

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cenčič.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.